

A FALU

Temerin gazdasági és kulturális helyzete

Írja: Illés Sándor

2

Temerin társadalmi élete már inkább kielégítő. Sajnos csak az, hogy az egyéni tudatok a társadalmi tudat alakulatába nem kapcsolódnak bele intenzívebb módon. A meggyőződések, valamint a társadalommá egyesült egységek differenciálódása folytán még ezek is sok kívánnivalót hagynak hátra. Mert a temerini egységeket, habár túlnagy az osztályegyenlőtlenség, némileg csak a gazdasági szolidaritás egyesíti. Valamint a vallási. Más irányú társadalmi követelmények, a társadalom szellemi állapotának kapcsolatával, igen lazák, habár gombaszámra bukkanak elő a minden néven nevezendő kultúregyesületek.

Mindenesetre legelsősorban a „*Katolikus Olvasókört*” kell megemlítenünk, mely több ezer könyvével a leghasznosabb kultúrintézménnyé nőtte ki magát. Tagjainak száma ezer körül van. Ez a sokszámú olvasótábor érdekesen oszlik meg. A legjobban keresett könyvek: *Jókai, Beniczkiné, Mikszáth, Gárdonyi és Karinthy*. Nagyon keveset olvasott könyvek *Szabó Dezső*, valamint a többi modernebb írók művei. *Zilahy, Szitnyai, Kuncz, Csermely és Móricz Zsigmond* könyveit kizárólagosan csak az intellektüelek olvassák.

Az „*Olvasókör*” már többször próbálkozott kultúrestek rendezésével, azonban a temerini szellemi életstandard igen minimális. A polgárság kultúrája, ha van, az individuális, ennél fogva nem teljes és kizárólagosan passzív. Érdeklődést semmi iránt sem tanúsítanak habár azt még maguk előtt sem merik bevallani. Olvasni csak a könyvtári könyveket olvassák, más könyvek iránt kevés érdeklődést tanúsítanak, vagy ha igen, azért pénzt a világerért sem adnak érte. Azt hiszem ez nem csak Temerinben van így, generalizálja az egész vajdaságot, a városok kivételével, ha egyáltalán kivételekről lehet szó.

A temerini polgár azért nem nevezhető konzervatívnak. Szó sincs arról, mint például falusinak erőltetett írásokban olvasható, hogy nem tud a rádióról, nincs fogalma a hangosfilmről és egyéb technikai vívmányokról. A temerini polgár mindennap ujságot olvas, követi a genfi eseményeket, a tőzsdei árfolyamot, de minden

különösebb reakció nélkül. Valami dacos és büszke vonását véli ezzel az eljárásával fölfedezni magában: *Nem akarok semmit tudni, mindenkinél okosabb vagyok.*

Nem kell a könyv! Nem kell a sok színes és túlfűtött illúzió. Csendes belenyugvás az egész élete, kemény zárkozottság, elbátyázott egyéniség sokszor észrevehető rossz világfelfogással.

Temerin szintén nagy befolyással bíró második egyesülete a „Gazdakör”. Tagjainak száma az elmúlt évben négyszázra növekedett, kik hetenként legalább egyszer szakszerű előadásokban részesülnek.

A „Gazdakörnek” külön könyvtára van, szintén sok taggal. Leginkább gazdasági szakkönyveivel tesz igen sokat a gazdáknak, kiket tanít és oktat.

Ezért a lelkes támogatásért a „Gazdakör” részéről, Temerin lakossága *Stuchlik Lajosnak* mondhat hálás köszönetet, aki kezdeményezője volt, most pedig elnöke és lelke ezen egyesületnek.

A többi vezetőszemélyek az egyesületben a következők: *Dr. Uvalics Bogdán, Würtz József, Szvincsák István, Balog Szilveszter és Majoros Pál.* A „*Katolikus Olvasókör*”-rel együtt a „Gazdakör” a két legfőbb tényezője Temerin kulturális életben, mert ahogy már említettük a lakosságot csak a gazdasági és a vallási szolidaritás egyesíti némileg. Bár nagy az osztályegyenlőtlenség, azért úgy a szellemi munkások mint a kereskedők, valamint a napszámosok és parasztok, ha összejönnek a „Gazdakör” termeiben, szívélyes melegséggel szoritanak kezét egymásnak.

Ennek a szolidaritás energiájának tudható be a sok súlyos gazdasági probléma megoldása is és a többi társadalmi alakulatokkal való szimbiózis kitűnő eredménye.

Temerinnel külön kultúrája van. Külön kultúra, ami sokkal magasabb fokon áll, mint a környékbeli falvaké. Ezen kultúra kialakulásában, nem túlozunk ha azt mondjuk, épen ezek a társadalmi alakulatok és egyesületek vettek ki legtöbb részt. Mert a közösség kapcsolata csak így tartható fenn, így fejleszthető és így észlelhető benne az eszményi társadalmi kötelék.

Azonban egyének, mint lelki erő középpontjai, sohasem olvadnak bele a társadalmi kapcsolatokba és a társadalmiság harmóniájába. Ez mindenhol így van, nem csak Temerinben, ezért is kár róla értekezni. Ez az a közös kapocs ami a Vajdasági társadalmak bázisaként húzódik keresztül az alakulatokon. Nem szabad említés nélkül hagynunk az *Ipartestületet* sem, mely szintén nagy befolyással van Temerin kulturális fejlődésére vonatkozólag. Az egyesület igen széles rétegeket von társadalmi alakulatába és *Beck György* elnök vezetésével nagyon szép és értékes kulturális munkát végzett tagjai körében. Szoros összefüggésben ezzel meg kell említenünk a „*Dalárdát*” is, melynek szintén *Beck György* az elnöke és *Kiss Mihály* karnagy vezetése mellett a szebbnél-szebb sikereket éri el.

Pár évvel ezelőtt alakult meg Temerinben a „Földmunkásszövetség” helyi csoportja a noviszádi munkáskamara támogatása mellett. Ezen egyesület a legszebb eredményeket érte el úgy kultúrestjeivel, mint műkedvelő előadásaival, melyről még bővebben lesz szó. A „Földmunkásszövetség” helyi elnöke *Horváth István*.

Mint a temerini kultúra lépcsőfokának egyik oszlopa, említésre méltó még a „*Temerini Ujság*” néven megjelenő hetilap is, mely minden nemes és kulturális eszme hű támogatását tűzte ki céljául. A lapot *Lang György* szerkeszti, melyet mint helyi érdekűt, majdnem minden temerini lakós olvassa. Leginkább ez szolgáltatja a szellemi táplálékot, azonban vásárolgatják a környékbeli féldináros lapokat is; ellenben folyóiratainkat és a „Naplót” csak az intelligencia olvassa...
(Folytatjuk).

Nevelés — Iskoláztatás

A fenti név alatt megjelent cikksorozatnak utolsó része azzal foglalkozna, hogy milyen veszélyek várnak a rosszul nevelt vagy rosszul nevelődött emberre az életben és hogy milyen kreatúrákat termel ki magából a helytelen és elhibázott nevelés.

Az emberek lélektani szempontból, talán három főcsoportra lehetne osztani, bár ez, a több csoportra való osztást nem zárja ki. Az első csoportba, — mindegy hogy melyiket vesszük elsőnek, — tartoznak az úgynevezett „Mitläuferek” (nem lehet helyesen magyarra lefordítani). Olyan emberek akik született csekélységérzetüket nem vetették le magukról, sőt az évek folyamán mind több és több járult ahhoz hogy ez még jobban kifejlődjön.

Ez a típusú ember mindég egy csoport vagy egy osztály keretén belül mutatkozik meg a leghamarább, olyképen, hogy minden cselekedetük, a már említett csoport megmozdulásától függ és saját maguk képtelenek arra, hogy bármilyen munkát önállóan elvégezzenek, vagy arra hogy életük útján maguk saját elhatározásukból szabják meg. Ha a csoport bármilyen mozdulatra szánja magát, a a mitläufer vele fut, de ha megpróbálnánk egy ilyen embert egy egyedül álló pozícióra, vagy posztra kiküldeni, elveszne nem találna meg magát és teljesen szerencsétlenné válna, nem tudva mit csináljon a társasága, barátai és a csoportja nélkül. Az is előfordult már, hogy ilyen emberek, akik egyedül voltak kénytelenek felelőségteljes állásokat betölteni a saját csekélységérzetük növekedése által, egyszerűen üldözési mániába estek és végül gyötrő kényszerképzetek hatása alatt kénytelenek voltak helyüket megváltoztatni. De lássuk mi köze van ennek a neveléshez:

Egy hölgy aki nem régen veszítette el a férjét, ki természetesen a család kenyérkeresési gondját magán viselte, mesélte egypár szóban a következőket: „Mikor már asszony voltam és a férjem családját látogattam meg, minden alkalommal az az érzésem volt,